

Facility management in kinderschoenen

Facility management in de kinderopvang

Begin dit jaar heeft Academie Diedenoort FM aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, tijdens een studiemiddag een toelichting gegeven op het vakgebied facility management aan een aantal financiële managers van organisaties die zich bezig houden met kinderopvang. In die branche staat het fm-vakgebied nog in de kinderschoenen en liggen er kansen voor facilitaire professionals.

Ronald Beckers

Als gevolg van het stijgende aantal tweeverdieners maakt de kinderopvangsector een sterke groei door. Uit onderzoek van Intermediair blijkt dat het aantal plaatsen in de professionele kinderopvang vanaf 2000 is toegenomen met ruim eenderde tot 215.000. De overheidsuitgaven die gemoeid zijn met de kinderopvang bedroegen in 2007 maar liefst 1,6 miljard euro.

Voor de sector is dat natuurlijk goed nieuws. Aan de andere kant betekent deze groei dat ook de facilitaire ondersteuning navenant mee moet groeien. Dat is echter niet altijd even gemakkelijk. De verleiding is immers groot om je als kinderopvangorganisatie bij groei vooral te richten op de kerntaken en de ondersteunende activiteiten minder prioriteit te geven. Zo hebben de organisaties in de kinderopvang bijvoorbeeld hun handen vol aan de bezetting van de opvanglocaties door personeel en is het verwachte personeelstekort in 2010 opgelopen tot vijf procent. Uit de Nationale CrècheTest die begin dit jaar voor het eerst is gehouden blijkt dat met name hygiëne en veiligheid in de kinderopvang te wensen overlaten. Uit andere onderzoeken zoals van de GGD in Rotterdam, komt voort dat ook het binnenklimaat in veel kindercentra niet gezond is. Het is dus logisch dat er behoefte is aan professionele facilitaire hulp.

Trends

Ondanks dat de kinderopvangbranche slechts op beperkte schaal bewust met facility management bezig is, is er wel een aantal duidelijke ontwikkelingen waarneembaar dat sterk gerelateerd is aan FM. Net als dat in hedendaagse 'activiteit-gerelateerde-kantoorconcepten' het geval is, wordt het idee dat een kind de hele dag in één ruimte moet worden opgevangen ook steeds meer losgelaten. Dat stelt dan wel andere eisen aan ruimte en voorzieningen. Een kind 'zwerft' rond in het kinderdagverblijf en maakt gebruik van diverse ruimtes met elk een eigen functie en bijhorende inrichting (bijvoorbeeld: atelier, bouwplaats, snoezelruimte, ruimte voor klimmen en klauteren). Leidsters verdelen zich meer over ruimtes en begeleiden het spel per ruimtelijke functie.

Was vroeger de kinderopvang vooral een vervanging van de thuissituatie, tegenwoordig zitten er goed doordachte pedagogische concepten achter. Concepten als Montessori, Freinet, Steiner vragen elk specifieke eisen aan inrichting en ruimtelijke concepten. Steiner stelt bijvoorbeeld eisen aan vorm, kleur en materialen die aansluiten bij de ontwikkelingsfase van het kind.

Door de wet die basisscholen verplicht om vanaf afgelopen zomer ook buitenschoolse opvang (BSO) aan te bieden, is er in die discipline een enorme behoefte ontstaan aan snel te realiseren huisvesting. De belangenvereniging voor ouders in de kinderopvang (BOINK) heeft geanticipeerd op mogelijke wachtlijsten en heeft met een aantal marktpartijen

Foto: Martien Schouten

de semipermanente BSO-box ontwikkeld. Zij hebben daarmee in 2007 de Facility Innovatieprijs in de wacht gesleept. Een kanttekening van de kinderopvangorganisaties is dat de BSO-box een erg mooie, maar wel een dure oplossing is om in tijdelijke huisvesting te voorzien.

Met betrekking tot het leveren van facilitaire services, is het in het buitenland al heel gebruikelijk dat kinderen bij de kinderopvang tussen de middag een warme maaltijd geserveerd krijgen. Er zijn bijvoorbeeld bij onze zuiderburen commerciële cateraars die kinderopvang als een groeiemarkt zien. Ook in Nederland wordt mondjesmaat met het verzorgen van warme maaltijden tussen de middag geëxperimenteerd.

Een laatste trend tenslotte is de ontwikkeling dat het schoonmaken van gebouwen steeds meer wordt uitbesteed bij grotere schoonmaakorganisaties. Een kinderopvangorganisatie hadden voorheen een aantal eigen schoonmaakmedewerkers uit de buurt aangesteld. Als niet-kerntaak leidt dat echter tot steeds meer rompslomp en is er in de kinderopvang grote behoefte aan ondersteuning om te komen tot kwalitatief goede en betaalbare uitbestede schoonmaakdienstverlening.

Kosten

Organisaties in de kinderopvang worden als gevolg van schaalvergroting steeds omvangrijker. Dit heeft als voordeel dat de kosten

voor faciliteiten en beheer centraal geregeld kunnen worden en er in de toekomst wellicht dus wel ruimte is voor het aantrekken van specialistische facilitaire kennis.

Als het gaat over de huisvesting, dan zien organisaties in de kinderopvang de kosten daarvan toenemen. Huisvesting is na de personeelslasten de grootste kostenpost. Aan de andere kant ziet men in de kinderopvang ook in dat kwalitatief goede huisvesting een onderscheidend vermogen biedt.

Een mooi, goed onderhouden, kleurrijk gebouw heeft aantrekkingskracht op de ouders van kinderen en kan de doorslag geven om voor een bepaalde kinderopvangorganisatie te kiezen. En dat is belangrijk, want ook in de kinderopvang neemt de concurrentie alleen maar toe. Daar waar er in mijn woonplaats bijvoorbeeld tien jaar geleden maar één kinderdagverblijf was, zijn er inmiddels drie organisaties actief, waarvan één met zelfs twee locaties. Dat nog even los van de drie locaties voor BSO die we hebben.

Toegevoegde waarde

Het voorbeeld van de huisvesting geeft aan dat een goed georganiseerd facility management ook in de kinderopvang gezien kan worden als waardedoelend, in plaats van alleen als kostenpost.

Deeltijdstudenten van de opleiding Facility Management aan de Hogeschool Arnhem en Nijmegen (HAN) hebben afgelopen jaar bekeken op welke wijze facility management in de kinderopvang toegevoegde waarde kan leveren. Hun conclusie was dat vooral op het gebied van inkoop voordelen behaald kunnen worden. Het inkopen ligt bij de meeste kinderopvangorganisaties laag in de organisatie (op locatieniveau) en het accent ligt op het gebied van 'buying'. Er wordt niet of nauwelijks nagedacht over eisen- en wensenpakketten, het formuleren van specificaties en de selectie van aanbieders.

Als advies gaven zij aan dat inkoopvoordelen vooral te behalen zijn bij:

- levering van middelen als speelvoorzieningen, luiers, verzorgingsproducten en voedingsmiddelen;
- bij schoonmaakcontracten ten behoeve van meerdere vestigingen;
- aspecten rondom veiligheid (inbraakalarm-systemen, doormelding naar meldkamers, brandveiligheidsystemen);
- bij contracten met firma's voor beheer en

onderhoud van gebouwen.

De plek van de facilitaire organisatie is in hun beleving vooral op afstand.

Budgetten worden op de locaties belegd en beheerd. Inkoopcontracten worden op concernniveau afgesloten. De locatiemanagers plaatsen bij de contractpartijen de bestellingen op basis van hun eigen budget.

Samenwerking

Natuurlijk kunnen ook voordelen behaald worden door samenwerking te zoeken met andere partijen. Bijvoorbeeld door samen één gebouw te gebruiken. Zo is duidelijk te zien dat steeds meer opvangorganisaties gebruik maken van huisvesting van een basisschool, zoals het speellokaal of de theaterruimte. Of dat kinderopvang gehuisvest is in een gebouw samen met ouderendagactiviteitencentrum. De ultieme vorm is natuurlijk het ontwikkelen en beheren van multifunctionele gebouwen, zoals de brede school, het concept van het Cultuurhuis of een gebouw waarin zelfs nog meer functies zijn verenigd.

Een tweede vorm van samenwerking wordt gevonden door samen gebruik te maken van elkaars services. Zo kunnen peuters samen warm eten met ouderen in een bejaardenhuis. Anderzijds komt het al regelmatig voor dat kinderopvangorganisaties en scholen de schoonmaak van hun huisvesting samen organiseren. Als gevolg van de verschillende normen die gehanteerd worden, is dat echter niet altijd naar ieders tevredenheid.

Kunnen we met de informatie in dit artikel concluderen dat er een rol is weggelegd voor facility management in de kinderopvangbranche? Wel, als je facility management ziet als het zo goed mogelijk ondersteunen van plaatsen waar mensen wonen, werken en/of verblijven. Dan leidt het geen twijfel dat de branche van de kinderopvang er klaar voor is om op het gebied van facility management een paar stappen te gaan zetten.

Ir. Ronald Beckers is hoofddocent bij Academie Diedenoort Facility Management aan de HAN.

Bronnen / meer informatie

- Intermediair, 11 januari 2008.
- www.denationalecrechetest.nl
- www.waARBorgfondskinderopvang.nl
- www.kinderopvangtotaal.nl
- Liemd, I. van, Hoekstra, E, 'Van visie naar ruimte', Onderzoeks- en adviesbureau AKTA (januari 2007)